

beeld

Rudolf Steiner College en School, Haarlem

Atelier PRO heeft een schoolgebouw uit de jaren '60 getransformeerd tot een basisschool en BSO; samen met de nieuwgebouwde middelbare school ernaast is zo een nieuw onderwijsensemble ontstaan: Rudolf Steiner College en School. Beide gebouwen zijn zoveel mogelijk ontworpen in lijn met de vormtaal van de vrije school: er is gebruik gemaakt van natuurlijke materialen en afgeschuinde hoeken, en tevens zijn de scholen onderling verbonden om functies te kunnen delen. Tegelijkertijd past het ontwerp ook binnen de visie van atelier PRO op scholenbouw, als gezond en aangenaam klimaat voor onderwijs en ontplooiing.

Twee gebouwen, één onderwijsfilosofie

Door het groeiende aantal leerlingen was er voor de Haarlemse Rudolf Steiner School - voor basisonderwijs - en het Rudolf Steiner College - een scholengemeenschap voor middelbaar onderwijs - behoefte aan uitbreiding. De opzet van het onderwijs, met een doorlopende leerlijn van 4 tot 18 jaar, vraagt om een geschakelde locatie, zodat de leerlingen van de twee scholen makkelijk functies kunnen delen. Deze locatie werd gevonden op een steenworp afstand van de andere vestiging. Een bestaand L-vormig schoolgebouw uit de jaren '60 is getransformeerd tot basisschool, terwijl ernaast nieuwbouw is verrealiseerd voor de middelbare school.

projectmanager
BOA Advies

fotografie
Ronald Tilleman

School

Voor de basisschool was het belangrijk om de structuur van het bestaande gebouw zo optimaal mogelijk te gebruiken; uit oogpunt van duurzaamheid, maar ook omdat aanpassingen moeilijk en kostbaar zouden worden. Vanuit de vrije school-filosofie was er wel de wens om de strakke gangstructuur te doorbreken en de school een hart te geven. Daarom is de entree verplaatst naar de oksel van het gebouw; daar is ruimte gecreëerd voor een royale ontvangst, grenzend aan de mediatheek en de keuken. Ook is een transparant tussengebouw toegevoegd, de zgn. 'connector' die School en College onderling verbindt. Hierin zijn twee nieuwe grote ruimtes opgenomen: het speellokaal en het eurithmie-lokaal. Via het tussengebouw kan ook de grote theaterzaal van het College bereikt worden. Zo lopen de twee scholen fysiek en onderwijskundig in elkaar over.

College

Omdat het nieuwe College een plek moest krijgen in de beperkte ruimte tussen het bestaande schoolgebouw en de straat is er gekozen voor een compacte opzet in drie lagen. Centraal in het gebouw liggen twee grote ruimtes: de grote theaterzaal en daarboven de gymzaal. De rest van het programma vouwt zich hier om heen.

Aan de voorzijde trapt het gebouw af naar het schoolplein. Hierdoor wordt het strakke, orthogonale karakter verzacht en ontstaan er bijzondere dakterrassen. Deze dienen als geborgen verlengstuk van het schoolplein en als lesruimte in de buitenlucht - en sluiten zo programmatisch en visueel aan bij de vrijeschool-filosofie. Aan het schoolplein ligt de centrale entree met de kantine. Via een tribunetrap kunnen de leerlingen van hieruit verder omhoog het gebouw in, door gangen die altijd licht geknikt zijn.

De theaterzaal: centrale 'lesstof' centraal

De grote theaterzaal en de gymzaal hebben een houten schil met een bijzondere vorm; hierdoor wordt intern de orthogonale opzet verzacht en deels 'afgeëckt' (afgeschuind). Dit is echter meer dan een visuele ingreep; in de schuine wanden zijn allerlei ondersteunende functies opgenomen. Beide

zalen zijn volledig geluiddicht ontworpen, met losse vloeren boven elkaar, om er zo voor te zorgen dat de functies elkaar niet hinderen. Theater speelt een belangrijke rol in het vrijeschoolonderwijs, reden waarom de grote zaal voldoet aan zeer hoge eisen op het gebied van theatertechniek.

Natuurlijke materialen

De gevels van het College zijn van baksteen in combinatie met verduurzaamd hout. De façades zijn aan de straatzijden 'hard' en uitgevoerd in stootvoegloos metselwerk; houten lamellen zorgen hierbij voor verzachting en zonwering. Aan de schoolpleinzijde worden de gevels 'organischer' en zijn ze uitgevoerd in lichte, verticale houten geveldelen. Voor het interieur is atelier PRO uitgegaan van een basis met natuurlijke kleuren en materialen, afgewisseld met accenten in meer uitgesproken tinten. Bijzondere meubels zoals de studieplekken en de uitgifte-balie zijn op maat ontworpen; in de kantine bevindt zich een levende groene wand. Aan het eind van iedere gang zijn de ramen, als ijkpunt, voorzien van een glaskunstwerk van kunstenaar Ton Mensenkamp.

Bij de School zijn de bestaande houten kozijnen hergebruikt; verder is het gehele gebouw voorzien van nieuwe isolatie en nieuwe gevelbekleding: van geschilderd beton naar warm hout. De kleurstelling in het interieur van de basisschool is ontwikkeld door De Werkplaats GSB.

Duurzaamheid voor mens en dier

De bestaande basisschool was verouderd en in slechte energetische staat. Door de renovatie is de buitenschil opgewaardeerd tot boven de huidige nieuwbouw-eisen. College en School zijn bovendien aangesloten op WKO; ook voor de oudbouw is er dus geen gas-aansluiting meer. Er zijn PV-panelen geplaatst, waardoor het complex energieneutraal is. Daarnaast voldoen de scholen aan Frisse Scholen klasse B.

Ook is er aandacht besteed aan natuurinclusiviteit: op de dakterrassen zijn grote geïntegreerde plantenbakken meeontworpen. In de oostgevel zijn voorzieningen voor gierzwaluwen en mussen opgenomen en in de zuidgevel bijenstenen en sleuven voor vleermuizen.

ATELIER PRO

Zo heeft atelier PRO een geschakeld onderwijsensemble ontworpen waarin een generiek bestaand gebouw geschikt is gemaakt als vrije school, en waarin eigentijdse duurzaamheidseisen en de filosofie van het Steineronderwijs elkaar ontmoeten.

Publicaties

Bestinteriors.nl

Bouwwereld 08-2023 p19 'Mooi gedaan'

Noordholands dagblad 'Gebouw met nadruk op natuur, vleermuizen zijn welkom'

Stedenbouw & architectuur # 5, oktober 2022

Top 10 succesvol onderwijsvastgoed p58

Archello

Archidat Achitectuur

De Architect.nl Transformatie Rudolf Steiner

School en college voltooid

Schooldomein Geslaagde nieuwbouw Rudolf

Steiner College p50-53

Architectenweb Vernieuwd onderkomen Rudolf

Steiner School en College in gebruik genomen

Haarlems Dagblad Buurt profiteert mee van

'gasloos'

Prijzen en nominaties

Winnaar Lieven de Key Penning publieksprijs